

Dr. Kadlót Erzsébet
ügyvéd

[REDACTED]		ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
[REDACTED]		IV/ 00 125 - 0 / 2021	
Érkezett:		2021 JAN 26.	
Példány:	13	Kezelőiroda:	
Melléklet:	16 db	2	

Vásárosnaményi Járásbíróság

Első fokú ügyszám 3.P. 20157/2017

Tisztelt Bíróság!

[REDACTED] felperesnek, a Magyar Állam és társa alperesek ellen, folyamatban volt ügyében az Abtv. 27. §-a, valamint 53. § (2) bekezdése alapján eljárva az első fokú bíróság előtt nyújtom be a felperes által előterjesztett

alkotmányjogi panaszt

és az ahhoz tartozó ügyvédi meghatalmazást.

Kérem, hogy a panaszt szíveskedjék az Alkotmánybíróságnak megküldeni.

Budapest, 2021. január 14

dr. Kadlót Erzsébet
ügyvéd

[REDACTED]

Tisztelettel: dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd
az Indítványozó (felperes) alkotmányjogi panasz eljárásban
eljáró jogi képviselője

Rejdu

VÁSÁROSNAMENYI JÁRÁSBÍRÓSÁG	
Érk.:	2021 JAN 19.
Példány:	1 Mell: 2 db
Az ügyirat száma:	P.20.157/2017

469.

Dr. Kadlót Erzsébet
ügyvéd

Alkotmánybíróság
részére
1015 Budapest
Donáti u. 35-45

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 00 1 2 5 - 0 / 2021
Érkezett:	2021 JAN 26.
Példány:	3
Melléklet:	db

VÁSÁROSNAMENYI JÁRÁSBÍRÓSÁG	
Ért.	2021 JAN 19.
Példány:	Mel:
Az ügyirat száma:	P. 20.157/2017.

Kezelőiroda:
Tárgy: Alkotmányjogi panasz

69/

Tisztelt Alkotmánybíróság!

1. Alulírott: [redacted] Indítványozó ([redacted])

- az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 27. § (1)-(4) bekezdései szerint, a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján,
- az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 53. § (1) bekezdése, és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja szerint,
- az Abtv. 27 § a) és b) pontjaiban foglalt feltételek bekövetkezésére alapítva, az alábbi

alkotmányjogi panasz

terjesztem elő.

I. Az Alkotmányjogi panasz tárgya és jogi háttere

2. Az Indítványozó az alkotmányjogi panaszt – a III. pontban foglaltakban az alkotmányjogi összefüggéseket is részletesen indokolva – a **Kúria mint felülvizsgálati Bíróság Pfv. VI 20447/2020/4. számú ítélete**, valamint az ezen ítélettel hatályában fenntartó a **Nyíregyházi Törvényszék 4 Pf. 20941/2019/10 számú ítélete**, továbbá az ennek alapjául szolgáló, a **Vásárosnaményi Járásbíróság 3. P. 20157/2017/27. ítélete**, mint **alaptörvény-ellenes határozatok** ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítása és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján történő megsemmisítése iránt terjeszti elő. A megjelölt ítéletek az Indítványozónak az Abtv. 27. § a) pontja szerint Alaptörvényben biztosított jogait sértik, és az Abtv. 27. § b) pontja szerinti, rendes jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.

3. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, legutolsó, 2020. október 27-én kelt és jogerős Kúriai ítéletet az Indítványozó, elektronikus kézbesítésre kötelezett jogi képviselője útján 2020. november 18-án vette kézhez, amelyről digitális kézbesítési ív áll rendelkezésre. Ez alapján alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1), (4) bekezdései, valamint az Ügyrend 28. § (1)-(2) bekezdései szerint határidőben előterjesztett.

4. Az Indítványozó bejelenti, hogy az alkotmányjogi panasz tárgyával kapcsolatban az Abtv. 31. (1)-(2) bekezdésében foglalt kizáró okok nem állnak fenn. Az ügyben felülvizsgálati eljárás nincs folyamatban és az – az eljárás jelenlegi szakaszában – objektíve is kizárt.

5. Az indítványozó jogsérelmei a támadott határozat jogerőre emelkedésével következtek be véglegesen és azok orvoslására vonatkozóan bírói út vagy egyéb hatékony jogorvoslati lehetőség számára nem áll rendelkezésre.

6. Az Indítványozónak az Abtv. 27. § harmadik fordulatában megkövetelt, **közvetlen, aktuális** az ügyben való **személyes érintettsége fennáll**, minthogy a bevezetőben megjelölt határozatok rá vonatkoznak, ő volt a per **felperese**.

7. Az Ügyrend 56. §-ban foglalt rendelkezésekre figyelemmel a természetes személy Indítványozó bejelenti, hogy személyes adatai közléséhez, és a nyilvánosságra hozatalhoz **nem**, járul hozzá, kéri az ennek megfelelő eljárás biztosítását.

8. Az Indítványozó – az anyagi jogi feltételek között részletezendően, az Abtv. 29. §-ának szem előtt tartásával – az Abtv. 52. § (1) bekezdés *(1b)* és *f)* pontja szerint előterjesztett, **határozott kérelemként kijelentett** indítványa, hogy az Alaptörvény

– a **XXVIII. cikk (1) bekezdésében** foglalt foglalt, **tisztességes eljáráshoz**, független és pártatlan bíróság által lefolytatott nyilvános tárgyaláshoz és ésszerű határidőn belüli határozat meghozatalához való jog,

– a **XXVIII. cikk (7) bekezdésében** biztosított **jogorvoslathoz** való jog

– a **XIII. cikk (1) (2) bekezdéseiben** biztosított tulajdonhoz való jog megsértésére figyelemmel

b) **határozottan kéri** az Alkotmánybíróságtól,

c) a 2. pontban azonosított, jelen indítvánnyal támadott **ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és ex tunc hatályú megsemmisítését** [Abtv. 52. § (1b) e) pont], megállapítva, hogy a bíróság az Abtv. 43. § (2) bekezdése alapján az Abtv. 43. § (3) bekezdése és 43. § (4) bekezdése figyelembe vételével az eljárást meg kell ismételni.

II. Az alkotmányjogi panasz peres előzményeinek ismertetése

9. Az Indítványozó a [REDACTED] hrsz.-ú szántó ingatlanra a folyamatban volt per II. r. alperesével (aki egy természetes személy helyi lakos), az elővásárlási jog szabályainak figyelembe vételével **2015. október 5-én** kötött adásvételi szerződést a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Nftv.) akkor hatályos 21. § (3a) bekezdés *b)* pontja szerint. A

szerződéses jogviszony alakítására a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) irányadó rendelkezései tartalmaztak kötelező eljárás rendet, amelyet az Indítványozó megtartott, miképpen az irányadó igazolásokat is csatolta (Földforgalmi törvény szerinti lakóhely földműves és családi gazdálkodásra vonatkozó minőség, az állattartó telepe megléte és az állatlétszám). A per I. r alperese (Magyar Állam) 2017. február 14-én kelt, az Indítványozóhoz intézett levelében a ranghelybejegyzésre vonatkozó, az elővásárlási jogot érintő (annak figyelmen kívül hagyását eredményező) kifogást terjesztett elő. Praktikusan (tartalmában) ez az Nftv. Szerint az alperesek közötti szerződés létrejöttét és az Indítványozó (felperes) tulajdonjogának elvesztését jelentette.

10. A perré alakult helyzetben – még a régi Pp. Hatálya alatt – a felperes Indítványozó 2017. április 11-én terjesztett elő keresetet. Ebben kérte az alperesek közötti szerződés vele szembeni hatálytalansága megállapítását és a szerződésnek közte és az I.r. alperes (Magyar Állam) között történő létrehozását. Az Indítványozó igazolta, hogy az I.r. alperes NFA/000841/002/2017. számú – az állatsűrűséget kifogásoló – levelét 2017. február 20-án vette kézhez, ám 2017. március 19-től, 2017. április 11-ig baleset miatt folyamatos gyógykezelés alatt állt, így a kereset benyújtására ezt követően tudott intézkedni, s figyelemmel a Kúria VI. 21357/2018/15. számú döntésében kifejtettekre, kérte az igénye érvényesítésére vonatkozó joga tekintetében az elévülés nyugvására vonatkozó, a Ptk. 6:24. §-ában foglaltak alkalmazását.

11. Az első fokú Vásárosnaményi Bíróság a 3. P. 20157/2017/27. számú ítéletében foglaltak szerint a keresetlevélben előterjesztett „igazolási kérelmet” – jogilag helyesen értelmezve – el is fogadta, **eljárási akadályt nem állapított meg és érdemben a per tárgyalásába** bocsátkozott, de végső döntésében az Indítványozó privilegizált ranghelyre vonatkozó keresetét elutasította.

12. A fellebbezés folytán eljáró Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 4 Pf. 20068/2018/5. számú ítéletében az első fokú döntést – eltérő jogi indokolással – helyben hagyta. Ebben azt fejtette ki, hogy az Indítványozónak (felperesnek) nem megállapítási keresetet kellett volna előterjesztenie, hanem teljesítést is kérnie kellett volna; csupán marasztalásként kérhette volna a szerződés létrejöttének megállapítását, a tulajdonosváltás ingatlan-nyilvántartási bejegyzését, a vevő pénzfizetésre kötelezését.

13. Az Indítványozó (felperes) felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához, melyben kifejtette, hogy kereseti kérelmének megváltoztatására az első fokú bíróság felhívása alapján került sor, a másodfokú bíróság viszont nem tájékoztatta arról, hogy – mivel eltérő jogi vizsgálódik, mint az első fokú bíróság – a bizonyítási teher is eltérően alakul. Így neki módjában sem állt az őt érintő kötelezettségek teljesítése, a per pedig olyan keretben folyt, amely – szintúgy nem a felperes szorgalmazása folytán – eltávolodott az eredeti kereseti kérelemtől.

14. A Kúria a Pfv. VI. 21771/2018/5. számú határozatában a felperes Indítványozó felülvizsgálati kérelmének – az ügy **érdemére** részletesen kiterjedő okfejtéssel – helyt adott. Ebben részletesen kifejtette a hatálytalansági kereset célját, rendeltetését, utalva arra is, hogy az ilyen ügyekben a felperesnek valójában egy „sajátos megállapítási” keresetet kell előterjesztenie, miként az a Kúria 1/2014. PJE határozatából és a 2/2009 (VI. 24.) PK véleményéből is következik. A hatálytalansági

keresettel elérhetően a felperesnek kötelmi igénye keletkezik, ami szerint jogosult a hatályosult adásvételi szerződés saját javára történő teljesítésének követelésére; a lejárt követelés érvényesítése pedig marasztalási keresetet kíván. A hatálytalansági kereset alapossága esetére előterjeszthető további kereseti kérelmek szükségképpen a már a felperes és az eladó közötti jogviszonyokat érintik, minek folytán a Ptk. 6:223. § (1) bekezdésére alapított, szükségszerűen a (2) bekezdés szerinti anyagi jogi igény érvényesítését célzó megállapítási kereset érdemi vizsgálat nélkül ebben a perben sem volt alkalmazható. Összefoglalóan: az Indítványozó (felperes) a keresetét az általa megjelölt ténybeli alapon **helyes jogcímen érvényesítette**, annak érdemi elbírálása pontatlan petitumra hivatkozással nem mellőzhető. Erre figyelemmel a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján másodfokú határozatot hatályon kívül helyezte a másodfokú bíróságot a felperes fellebbezése folytán az első fokú döntés **érdemi felülbírálatára utasította**.

15. Az ezt követően eljáró Nyíregyházi Törvényszék a 4 Pf. 20941/2019. számú megismételt eljárásában a Kúria vonatkozó útmutatását „obligón kívül” helyezte és 10. alszámú ítéletével – az addig semelyik bíróság által nem kifogásolt körülményre – a keresetindítási határidő elmulasztására hivatkozással tekintette elutasítottnak az Indítványozó keresetét; szintúgy érdemi vizsgálat, a Kúria döntésében kifejtettek megvizsgálására és azokra való reflexió nélkül.

16. Az Indítványozó ezt követően ezért ismételt felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, utalva arra, hogy – figyelembe véve az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságra kötelező jogértelmezési klauzulát is – a hierarchikus bírói szervezetben irányadó, az eljárási törvényben lefektetett eljárási rend érvényesülését (egyfajta belső hatáskör elvonással) a Kúria alatt működő törvényszék nem negálhatja ilyen módon, a felülvizsgálati döntésben foglaltak szerint az eljárást érdemben le kell folytatnia. A Kúria a végzésében az eljárás megismétléséhez tartalmi szempontokat határozott meg, levezetve azt is, hogy az Indítványozó (felperes) kereseti kérelme adekvát volt és fellebbezésben foglaltak érdemi elbírálását ennek mentén kell elvégezni, továbbá az eljárási keretek a Kúria szerint is tisztázottak voltak. A másodfokú bíróság új döntésében felhozott keretek nem képezték már sem első- sem másodfokon az elutasítás okát és a határidő mulasztás nem szerepel a Kúria érvelésében sem.

17. A megismételt felülvizsgálati eljárásban a Kúria a Pfv. VI 20447/2020/4. sz. ítéletével az Indítványozó felülvizsgálati kérelmét – eltérve saját korábbi iránymutatásától és érvelésétől is – elutasította és a másodfokú döntést hatályában fenntartotta. Ebben az Indítványozó által felhozott – a felülvizsgálat alapjául is szolgáló eljárási hibákkal egyáltalán nem foglalkozott; nem tért ki a bíróság – régi Pp. szerinti – feladati körében elkövetett mulasztásokra és az Indítványozó által felhívott eljárási hibákra, rendelkezési jogának korlátozására. E helyett a „felülmérlegelés” tilalmával kapcsolatos gyakorlatot hívta fel, aminek semmi köze nem volt az ügyhöz, el sem jutott ugyanis a felülvizsgálattal érintett peres kérdéskör az érdemi elbírálás szakaszába, ahol ennek a hivatkozásnak lehetne alapja.

III. Az alkotmányjogi panasz részletezése és az alkotmányos összefüggések igazolása

18. A 3305/2017. (XI. 24.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az

„Alaptörvény az Alkotmánybíróság új, alaptörvényi szintű feladataként határozza meg a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjából, valamint az Abtv. 27. §-ából fakadóan a bíróságok döntései és az Alaptörvény rendelkezései közötti összhang biztosítása végső soron az Alkotmánybíróság kötelessége. Erre figyelemmel megállapította, hogy az Alaptörvényben megfogalmazott tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerének elemei a magyar jogrendben immáron egy olyan alkotmányos mércét jelentenek, amely a jogszabályi környezeten túl az egyedi ügyben hozott bírói döntések megítéléséhez is alapul szolgál.” [7/2013. (III. 1.) AB határozat].

19. Szintúgy a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában az Alkotmány – Alaptörvény kontinuitását megerősítve rámutatott, hogy az eljárás tisztességének alkotmányos követelményrendszerét a 2011. december 31-éig hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdése és a 2012. január elsején hatályba lépett Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azonosan fogalmazta meg: „mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.” A 22/2012. (V. 11.) AB határozatból következően tehát a konkrét ügyekben az „Alkotmánybíróság (...) felhasználhatja azokat az érveket, amelyeket az Alaptörvény hatályba lépése előtt hozott korábbi határozata az akkor elbírált alkotmányjogi kérdéssel összefüggésben tartalmazott, feltéve, hogy az Alaptörvény konkrét – az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú – rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges. [...] Az Alkotmánybíróságnak azokra az alapértékekre, emberi jogokra és szabadságokra, továbbá alkotmányos intézményekre vonatkozó megállapításai, amelyek az Alaptörvényben nem változtak meg alapvetően, érvényesek maradnak.” (Indokolás [40]–[41]) Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabály értelmezésekor irányadónak tekinti a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglalta össze. Az Abh.-ban megfogalmazott megállapításokat az Alkotmánybíróság utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.] is megerősítette és gyakorlattá formálta.”

20. Az Alkotmánybíróság a döntéseiben több ízben kifejtette, miszerint mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon [7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]], amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését. [13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]]” Ugyanakkor azonban azt is leszögezte, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt **tisztességes eljáráshoz való jog lényegi tartalmát érintő követelmények teljesülésének vizsgálata, és a jogszabályi környezet alkotmányjogilag aggályos tartalma alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek** minősül [összefoglalóan: 19/2015. (VI. 15. AB határozat], így alkotmányjogi panasz tárgya lehet. Ugyanezen megállapításokat deriválja eltérő kontextusokban a 208/2014. (VII. 21.) AB végzés és ennek nyomvonalán született a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban foglalt döntése is.

21. A tisztességes eljárásra vonatkozó több évtizedes konzekvens gyakorlat értékmérő szerepét kiemelve, a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kifejtette azt is, hogy Alkotmánybíróság az új, alaptörvényi szintű feladatának, a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatakor az Alaptörvényben megfogalmazott tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerének elemeit alkotmányos mérceként veszi figyelembe. Az Abh.-ban kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (*fair trial*) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is.

22. A tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem, az érdemi elbírálás, az időszerűség, a jogbiztonság és kiszámítható jogalkalmazás, a hatáskörelvonás tilalmának tiszteletben tartása követelménye (összefoglalóan pl.: 8/2011. (II. 18.) AB határozat). Az alkotmánybírósági gyakorlat számára is mintaadó, az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) a tisztességes eljárásra vonatkozó, a polgári ügyekben irányadó gyakorlata szerint a polgári jogi jogvitákban érintett jogokat illetően a tisztességes eljárás két alapvető feltétele, hogy a bíróság rendelkezzen jogosultsággal arra, hogy az eléje terjesztett ügy összes tény- és jogkérdésével foglalkozhasson és legyen olyan eljárási rend, amely a bizonyítékok teljes körű szolgáltatására, azok figyelembe vételére a félnek lehetőséget biztosít és garanciát jelent abban a tekintetben, hogy a bíróság ezekkel nem önkényesen foglalkozik (vö: *Woningen v. The Netherlands*).

23. Szorosan a tisztességes eljárás követelményébe tartozik, hogy a bírói út formális biztosítása, akár a többszintű jogorvoslati lehetőséget is ideértve, önmagában még nem jelent garanciát arra, hogy a félnek ez a joga a konkrét ügyben valóban érvényesült. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a tisztességes eljáráshoz fűződő jog akkor jelent valódi garanciát, ha ez eljárásban adott a **hatékony bírói jogvédelem követelményének érvényesülése**, a félnek valódi joga nyílik arra, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben döntsön; az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést.

24. Az Indítványozó álláspontja szerint az eljárás tisztességét súlyosan sérti, ha a bíróság eljárása annak megakadályozására szolgál, mint jelen esetben, hogy a kereseti kérelem valódi elbírálása megtörténjen és a bíróság eljárása különböző szinteken és fordulókban abban merül ki, hogy – korábbi saját döntéseit is felülírva – újabb és újabb „jogcímeket” találjon az érdemi elbírálás megkerülésére, a bizonyítékok bemutatásának megakadályozására, a jogi érvek felsorakoztatására és a vizsgálat irányainak meghatározására. Ezzel szemben – mint ahogyan történt – az Indítványozó terhére értékeljen olyan hiányokat, amelyek a támadott ítéleteket megelőzően nem is voltak, nem is lehettek ismertek, és mindazon hibákat, amelyet az eljáró bíróságok a tisztességes eljárás és a polgári perrend következetes megsértésével maguk okoztak. A tisztességes eljárás minimuma, hogy a bíróság a végleges, a felek életére, vagyoni viszonyaira kiható döntését csak a megfelelő adatok és

tények feltárását követően, valamennyi tény- és jogkérdést figyelembe véve döntsének. Ennek során kötve vannak a felek kérelmeihez, azon túl nem terjeszkedhet, olyan jogviszonyt el nem dönthet, amelyre nézve a peres felek a döntését nem is kérték, olyan bizonyítást nem hiányolhatnak, amelyeket a fél azért nem szolgáltatott, mert a fél tájékoztatása nélkül a bíróság maga változtatta meg az elbírálás irányát, majd mellőzte a fél kioktatását vagy tévesen oktatta ki a felet. Különösen igaz ez mindazon esetekben, ha az eljárás a régi Pp. szabályai szerinti perrend hatálya alatt folyik. Ott ugyanis a bíróság szélesebb körű jogosítványaihoz szélesebb körű kioktatási kötelezettség is társult. Ugyanakkor az sem volt a perrend része, hogy a bíróság saját belátása szerint kényszerítse rá a jogcím változását a félre, majd ne adjon módot az új helyzet szerinti reflexióra.

25. Az Indítványozónak kezdettől fogva létezett egy érdemben befogadott kérelme, és soha egyetlen bírói fórum sem tájékoztatta arról, hogy perindítási akadállyal néz szembe. Az Indítványozó igazolási kérelmének az első fokú bíróság végleges hatállyal helyt adott, ez később sem képezte eljárási kifogás tárgyát. Oly annyira nem, hogy az első fülvizsgálati eljárás során a Kúria is adottnak vette a pergátló kifogás hiányát és abszolút érdemben, az irányadó joggyakorlatot is útmutatása mellé rendelve hívta fel az alsóbb szintű bíróságokat a petitum érdemi megvizsgálására. Ehhez képest is elfogadhatatlan, hogy a megismételt felülvizsgálati eljárásban a Kúria a felülmérlegelés tilalmával operál, hiszen korábbi döntésében maga mondta ki, hogy nem történt meg a kereseti kérelem terjedelme szerinti érdemi elbírálás; erre kell az új eljárást lefolytatni. Ugyanakkor perjogilag is különbség van aközött, hogy a felülvizsgálati fórum arra utasítja-e az eljárt bíróságot, hogy érdemi kérdésekkel foglalkozzon vagy a perindítási akadályokat vizsgálja. Mi több, a Kúria a felülvizsgálat során maga sem bocsátkozhat az érdemi elbírálás körében irányadó állásfoglalásba, ha egy pernek egyébként eljárási okból vagy az anyagi jogi elévülés okán nincs is helye.

26. Ez a per a valóságban odáig jutott, hogy az első fokú bíróság egy általa alakított, de az Indítványozónak kompetens részvételt nem biztosító eljárásban a jogcímet érintő keresetről mondott érdemi jogi véleményt, majd a Kúria első felülvizsgálati döntése éppen azt mondta ki, hogy a felperes Indítványozó nem járt tévúton az előterjesztett petitumával és annak keretei között kellett volna a pert lefolytatni. Ezen túlmenően a különböző bírói fórumok vagy olyan keresetekről tárgyaltak, amelyeket az Indítványozó elő sem terjesztett és – kioktatás, felhívás nélkül – ehhez mérték a bizonyíték-szolgáltatási kötelezettségét, vagy újabb- és újabb kontextusokban különböző pergátló akadályokat kerestek (ideértve a Kúria végső döntését is), hogy érdemben ne legyen elbírálva a felperesi Indítványozó valódi kérelme.

27. A 20. pontban kifejtettek okán az Indítványozó nem bocsátkozik szakjogi kérdésekbe és nem ebben kéri az Alkotmánybíróság döntését, de azt meg kell jegyezni, hogy a tisztességes eljárástól a per igen távol került akkor, amikor a Kúria a második, a most támadott felülvizsgálati eljárásában a Földforgalmi törvény és az Ftv. rendelkezéseit – nem hogy értelmezve – de meg sem említve elévülés címére hivatkozva hagyja helyben a másodszorra meghozott másodfokú döntést, úgy, hogy több, mint egy évig az Indítványozó a Magyar Állam I.r. alperes igencsak késedelmesen felhozott kifogása alapján nem is volt abban a helyzetben, hogy bármilyen elhárító magatartást tanúsítson. Az adásvételi szerződést követően ugyanis, majdnem másfél évvel később emelt ugyanis – a perben érdemben soha meg nem vizsgált kifogást – az I.r. alperes, amiről az sem tudható mind a mai napig,

hogy egyáltalán jogszerű és valós kifogást jelentett-e.

28. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságoknak a törvényeket az indokolásukkal összhangban kell értelmezni és alkalmazni. Sem az Fdtv., sem a Földforgalmi törvény indokolásában nem szerepel olyan kitétel, hogy a Magyar Állam elsőbbségi földszerzési jogalapja öncélú földfelhalmozást jelentene. Ellenben mindkét törvény legitim célja az, hogy a termőföld és az azzal azonos érték kategóriába eső ingatlanok – éppen az érték pótolhatatlansága folytán – szakszerű hasznosítással szolgálják a nemzeti vagyont és nemzetgazdaságot. Az öncélú és visszaélészerű földfelhalmozást, valamint a parlagon hagyott területek veszteséget termelő állapotának elkerülése érdekében vezetett be a jogalkotó egy erős eljárásjogi rendet e területek forgalmazása körében. Ez alkotmányos és gazdaságilag is legitim cél. Ez alkotmányjogi aspektusok mentén is indokolja, hogy megannyi igazolás csatolása mellett, hatóságok által folyamatosan és szigorúan ellenőrzött forgalmazási rend van érvényben. Sőt, azt is legitimálja, hogy a szerző félnek – sok esetben büntetés terhe mellett – hasznosítási kötelezettsége van. Viszont mindez, tehát a jogalkotó szándéka ellentétes azzal, hogy a Magyar Állam évek múltán avatkozzon be a kialakult tulajdoni viszonyokba, amikor a hasznosításban a tulajdonszerző már visszafordíthatatlan beruházásokat eszközölt. Ehhez képest az elévülés – mint szakjogi kérdés – vizsgálata sem ott kezdődik, hogy beavatkozás (kifogás jelzése) híján a fél – jelen esetben az Indítványozó – mikor tehetett volna eleget hatályosan olyan, állítólagos, érdemben meg sem vizsgált igazolási kötelezettségének, hogy az ügygel összefüggő igény érvényesíthetőségének elévülése ne következzen be. Már ha egyáltalán bekövetkezett!

29. A Kúria ugyanis – miként a megelőző döntést hozó másodfokú bíróság sem – arról nem is mond semmit, hogy mikor volt ez a pont, és nem is adott módot az Indítványozónak arra, hogy e körben álláspontját kifejthesse, a kifogást elháríthassa. Ezen időpont bekövetkezésének ténye, dátumának meghatározása természetesen nem az Alkotmánybíróság feladata, de annak megvizsgálása igen, hogy e körben teljesültek-e a tisztességes eljárás követelményei, kapott-e az Indítványozó lehetőséget bármilyen álláspont „védekezés”, igazolás kifejtésére ebben a körben. Álláspontunk szerint nem és éppen ezzel sérült a tisztességes eljárás követelménye.

30. Ezt a jogsérelmet pedig végső soron – elháríthatatlanul – a Kúria döntése idézte elő és ezért van helye alkotmányjogi panasznak ezzel a döntéssel szemben. Érdemben az ügy ugyanis soha elbírálásra nem került. Sem a Kúria első ízben hozott felülvizsgálati döntése ugyanis semmit nem mondott arról a kérdésről, aminek az alapján a második felülvizsgálati döntés az ügyet lezárta, miként az ezt megelőző másodfokú határozat sem szólt erről a körülményről. (Az eleddig egyetlen első fokú határozat pedig nem is szólhatott, mert már az első ízben eljáró másodfokú határozat is megváltoztatta a jogi indokolást és a Kúria első döntését követően nem is jutott vissza az ügy ebben a kontextusban első fokra.) Első ízben a Kúria első felülvizsgálati határozatát követően eljáró másodfokú bíróság hozta elő azt – az addig soha meg nem vizsgált körülményt – amire a Kúria, tartalmilag fellebbviteli fórumként eljárva új érvekre hivatkozva, de az Indítványozót ebben soha meg nem nyilatkoztatva az ügyet a rendes bírósági fórumon belül végleg ad acta tette.

31. Azzal továbbá, hogy a másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék az első felülvizsgálati kérelem eredményét lezáró Kúriai döntésben foglaltakat figyelmen kívül hagyva a Kúria vizsgálati

és döntési kompetenciáját elvonta, nem csupán az Indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogát sértette meg, de megfosztotta a tartalmi értelemben vett, hatékony jogorvoslathoz való joga gyakorlásától is. A Törvényszék támadott döntésével ugyanis egy fokon született az Indítványozó tulajdoni igényére vonatkozó kérdésében végleges döntés, ami az Indítványozó részéről – a Kúria döntése szerint – minden további eljárást megakadályoz. Ugyanakkor a Törvényszék úgy folytatta le a saját eljárását, hogy nem végezte el azokat a feladatokat, melyeket a bizonyítékok körültekintő értékeléséből adódóan törvények testálnak rá, s ez ellen az Indítványozó teljes mértékben védtelen volt, az eljárást pedig érdemben nem kifogásolhatta. Ez a helyzet az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) és (7) bekezdésében foglalt alapjogokat egyaránt sérti, méghozzá – jelen esetben – az ugyancsak az Alaptörvényben igen erősen védett: a tulajdonhoz való jog összefüggésében (Alaptörvény XIII. cikk).

32. Az egyfokúvá tett eljárás során a Törvényszék nem csupán bizonyítási eljárás nélkül, de a polgári jogban kiemelkedő jelentőségű, a fél rendelkezési jogait megsértve járt el. Ekként különös jelentősége van annak, hogy az egyfokúvá tett eljárásnak az ügyre ténylegesen jelentős és súlyos kihatása volt, minthogy az Indítványozó keresetének meritumáról döntött a bíróság, de a kereseti kérelmen (sőt az ellenérdekű fél kereseti kérelmén is) túlterjeszkedve, azt elutasította és az eljárást véglegesen lezárta, a Kúria pedig a jogorvoslati eljárásban nem teljesítette a feladatát: nem szerzett érvényt saját korábbi döntésének sem.

33. A tisztességes eljáráshoz való jogba nem csupán a bíróság hatékony működése, az ügyek elintézésének üteme, hanem a döntések jó minősége is beletartozik. Erre figyelemmel e jog részeként megilleti az eljárás alanyait az is, hogy ügyükben az eljárási szabályok szerinti jogorvoslati rend rendelkezésre álljon. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljárással és jogbiztonsággal összefüggésben a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban fejtette ki: a jogorvoslati eljárásban a törvény szabályainak „azt kell a fél számára lehetővé és a jogorvoslati fórumra nézve kötelezővé” tenni, hogy hibás döntés esetén **a sérelem valóban orvosolható legyen**. Másutt azt hangsúlyozta, hogy: „az államnak olyan jogszabályokat [kell] megalkotnia, amelyek eljárási garanciák nyújtásával az alanyi jogok érvényesítésének lehetőségét megteremtik” (602/D/1999.kereseti AB határozat, ABH 2004.). A 19/1999. (VI. 25.) AB határozatban kiemelte, hogy: A bírói tevékenység lényegét jelentő konfliktusrendezés hitelességét és stabilizáló szerepét a jogorvoslat révén több fórumon megerősített, azon kötelező erejű és végrehajtható döntésének lényegét az adja, hogy az egyedi ügyekben a bíró mindenféle befolyásolástól mentesen, a törvények, illetve általában a jogszabályok alapján, belső meggyőződése szerint jár el (ABH 1999, 150, 153.).

34. Ezekből a határozatokból is kitűnik, hogy az Alkotmánybíróság felfogásában a **jogorvoslathoz való jog soha nem formai kérdés**. A 6/2013. (III. 1.) AB határozat tartalmát figyelembe véve megállapítható az is, hogy a **jogorvoslás kérdése a tisztességességes eljárás biztosítója**, minthogy a törvényi rendelkezések alkalmazásában alappal bízó jogalanyok a hatóságok és a bíróság mulasztása vagy téves jogértelmezése miatt sem kerülhetnek abba a helyzetbe, hogy jogaik gyakorlásában sérelmet szenvedjenek. Ebből következően a jogorvoslathoz való jognak a támadott határozatban történő módon való kiüresítése az Indítványozó egyéb, garanciális jellegű eljárási jogait vonta el, tartalmilag pedig nem reparálható jogsérelmet okozott.

35. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban elismerte, hogy a jogági sajátosságok figyelembe vételével a tételes jogban kidolgozott jogorvoslati eljárásnak alkotmányos jelentősége van [49/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 372, 382.; 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488, 502 – 503.]. Ebből következően a tisztességes eljárás követelményeit a jogorvoslati eljárásra is vonatkoztatta, abban az értelemben, hogy az alkotmányi és az eljárási garanciák érvényesülését az eljárás ezen szakaszában is nélkülözhetetlennek vélte. A jogorvoslati jog alapvető sajátosságának tekintette a döntéshozótól elkülönült szerv eljárását, amelyeknek a szervezeten belül is garantálnia kell a függetlenség és a pártatlanság érvényesülését, és ki kell zárnia – az ügyfélre mindig sérelmes – kompetenciahiányos eljárást. [pl. 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 110.; 23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.; 49/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 372, 382.; 19/1999. (VI. 25) AB határozat, ABH 1999, 150, 156.; 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488, 502-503.]

36. A – többek között a jogorvoslat lehetőségével is támogatott – hatáskörelvonás tilalma a bírósági szervezetben, nem csupán az Alaptörvény B) cikkében foglalt jogbiztonsági kérdés. A hatáskör telepítéséről az organikus törvénynek minősülő, a bírói szervezetre vonatkozó jogszabályokon túl, az eljárási törvények rendelkeznek, s ez fontos része a független és pártatlan bírósághoz való jognak, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján minden ügyfelet megillető jog és a törvényes eljárás eminens biztosítója. Ennek révén garantálható az ügyfelek bíróság előtti egyenlősége és az eljárási törvények betartása, ami alapvető garancia minden peres fél számára, hogy ügyében nem születik szubjektív alapokon nyugvó, titkolt preferenciális érdekeket szolgáló határozat, csakis megalapozott és lehetőség szerint az igazságos eredményhez – legalábbis – közel álló döntés. Ha a hierarchikus bírói szervezetben mind a feleket megillető rendelkezési jog, mind a jogorvoslás joga sérül, az minden, csak nem tisztességes eljárás és megkérdőjelezi a bíróság függetlenségét és pártatlanságát is.

37. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a független ítékezés feltétel nélküli alkotmányos védelem alatt áll, ideértve a bírói szervezeten belüli, a bíróság belső függetlenségének követelményét is. Az ítélezési tevékenység egyetlen megnyilvánulása sem nélkülözheti az igazságszolgáltatás rendjét meghatározó alkotmányi garanciákat, azokat a hatásköri és illetékességi szabályokat, amelyek a működésében tekintett igazságszolgáltatási szervezetet is kialakítják. Ezek ugyanis tartalmilag azt jelentik, hogy az eljárási törvények a meghatározott típusú ügyeket, az Alaptörvénynek megfelelően kialakított igazságszolgáltatási szinteken előzetesen és absztrakt szabályok szerint, a bírák egy meghatározott csoportjára bízák. Ez szoros kapcsolatban áll a bírói függetlenséggel és pártatlansággal, mert előzetesen kizárja azokat manipulatív megoldásokat, amelyek az alkotmányos védelem alatt álló tisztességes eljárás követelményeit, az ügyben hozott jogerős döntés jogszerűségét, tárgyyszerűségét veszélyeztetik.

38. Az Alkotmánybíróság számos határozatában értelmezte a bírói függetlenség és pártatlanság követelményét, s a kontinuitásra irányadó – korábban hivatkozott – döntései szerint ezek a határozatok ma is irányadók. [Így pl. 53/1991. (X. 31.) AB határozat, ABH 1991, 266, 267., 38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 261., 17/1994. (III. 29.) AB határozat, ABH 1994, 84, 86., 45/1994. (X. 21.) AB határozat, ABH 1994, 254, 356., 627/B/1993. AB határozat, ABH

39. A független és pártatlan bírósághoz (eljáráshoz) való jognak számos eleme van, amelyeket az Alkotmánybíróság az idők során pontról pontra bontott ki. Jelen ügyben ezek közül elsődlegesen az ítélezés minőségére vonatkozó döntések felhívása indokolt. A 286/B/1995. AB határozat utalt először a törvényes bíróság 57. § (1) bekezdése szerinti követelménye és az Alkotmány más rendelkezései közötti összefüggésekre. A 993/B/2008. AB határozat rámutatott arra, hogy a bírói függetlenség és pártatlanság követelménye az eljárás alanyai számára jelentenek garanciát. A hierarchikus szervezeti struktúrával együtt járó, kompetencia-elismerésre épülő karrier rendszerű bíráskodás esetén az egyik legközvetlenebb veszélyt jelent a bírói függetlenségre, ha a bírósági szintek nem tartják be azokat a szervezeti és eljárási szabályokat, amelyek egyébként az ügyfél számára garantálják a kiszámítható rendben és eljárásban való ítélezést. A Nyíregyházi Törvényszék támadott határozatában testet öltő azon megoldás, amely nem adott terepet annak, hogy az állandó ítélezési gyakorlatnak megfelelő irányoktól és követelményektől eltérő keretek között, nem a specifikusan, kötelezően irányadó szabályok, hanem önkényesen kiválasztott generális jogági szabályok szerint elbírált kereseti és azon túlterjeszkedő kérelem elbírálása ellen jogorvoslati eljárás legyen igénybe vehető hanem praktikus alapon saját maga kompetenciájába vonta a végleges döntést, mindezen alkotmányos követelményeket megsértette.

40. Ezzel nem csupán az ügyfélnek (az Indítványozónak) a független bírósághoz való jogát vonta el, de a pártatlanság megsértésének állapotába is navigálta magát. A Pp. azon rendelkezései, mely szerint az első fokon hozott (jelen esetben kompetenciahiányosan, a kereseti kérelmen túlterjeszkedő, téves jogi alapokon nyugvó) döntéssel szemben jogorvoslat biztosított, alkotmányjogi szempontból sem tekinthető perjogi mellékkörülménynek. Az, hogy mely bíróság döntésével, milyen alapon vehető igénybe célravezető, hatékony jogorvoslat nem csupán a bíróság, az eljáró bíró helyzetére vonatkozó szabály, hanem a fél jogait is meghatározó rendelkezés. A tartalmában is első fokú eljárásra teljesen más szabályok vonatkoznak, mint a másodfokú eljárásra, egészen eltérőek a felek jogai és kötelezettségei, más a lehetséges bizonyítás terjedelme, továbbá a rendes szabályok szerint élhet a fél a keresettel kapcsolatos, az egyezségkötésre irányadó és költségeit más értelemben is befolyásoló jogaival. Ezekről a bíróság előtti egyenlőségből fakadó alapvető jogaira tekintettel a felet megfosztani nem lehet, és nem is dönthet helyette ezekről a kérdésekről első fokon, a másodfokú bíróság, főleg nem egy szakmai kritériumokat felsorakoztató Kúriai döntéssel szemben.

41. Az sem mellőzhető körülmény, hogy a félnek a perben jogában áll akár a fellebbezési eljárásban is új tény vagy új bizonyíték felhozatala tartalmilag határozza meg a jogorvoslat kereteit és értékét. Ezt azonban csak akkor tudja igénybe venni, ha nem a másodfokon eljáró bíróság dönt – a fél ellenében/helyett a kereset terjedelméről, a jogcímről, továbbá – a jogi érvelésnek terepet sem hagyva – a generális vagy a speciális szabályok és az ezek által megszabott perkeretek alkalmazásáról. A másodfokú eljárásnak nem is lehetett célja a bíróság által önkényesen meghatározott keretek közé helyezett érdemi elbírálás, minthogy a perindítás feltételeinek, a felek perképességének, az érvényesíteni kívánt jog létezésének, és érvényesíthetőségének, az adott pertípusban perképességnek és számos egyéb alapvető kérdésnek a vizsgálata éppen azért az első fokú bíróság kompetenciája, hogy a szemben álló peres felek védelme a fegyveregyenlőség és a

bíróság előtti egyenlőség követelményei szerint egyformán, részrehajlás mentesen, a pártatlanság szabályai szerint garantált legyen. Ez közvetlenül alkotmányjogi jelentőségű kérdés, a tisztességes eljárás követelményének része.

42. Valamennyi körülményt figyelembe véve a jelen ügyben, a törvényszék által folytatott és a Kúrai által nem orvosolt hibákban szenvedő „első fokon” tevékenykedő másodfokú bírósági eljárás olyan manipulatív jogi eszköz színében tűnik fel, amely nem szolgált egyebet, mint az Indítványozó megfosztását a perbeli jogai gyakorlásától. Ez pedig minimálisan a pártatlan bírósághoz való sérelmének látszatát kelti, ami viszont az állandó EJEB gyakorlat szerint súlyában egyenlő a pártatlanság tényleges sérelmével. Szemben áll továbbá az Alkotmánybíróság azon gyakorlatával, melyet a 67/1995. (XII. 7.) AB határozatában akként összegezett, hogy: „A pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog az eljárás alá vont személy iránti előítéletmentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében” (ABH 1995, 346, 347.). Viszont hiába a legjobb szabályozás is, ha azt a bíróság tudatosan negálja.

43. Az alap-indítványban rögzített tények leírásából is láthatóan a peres eljárás tárgya az Indítványozó tulajdonhoz való jogát közvetlenül érintette. A perbeli döntéssel az Indítványozó nagy értékű ingatlanon fennálló tulajdonjogát a támadott döntéseket hozó bíróságok, az első fokú döntés manipulatív megváltoztatásával elvonták és a tulajdonhoz kapcsolódó, részint annak részjogosultságait képező, a perben egyébként érvényesített de még el nem bírált, továbbá más eljárások szempontjából releváns, az ingatlanra vonatkozó jogait a törvényszék, illetve a Kúria ellehetetlenítette. Ezzel a mezőgazdasági ingatlant rendeltetésének megfelelően használni nem tudja és a tulajdon védelmét jelentő, harmadik személyekkel szemben fennálló jogait hatékonyan nem gyakorolhatja, amivel teljes körűen kiüresedett a tulajdonhoz való jogának lényege: a rendelkezéshez, használathoz és birtokláshoz való jogot.

44. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében alapjoggá nyilvánított tulajdonhoz való jog védelme kapcsán is irányadók az alkotmánybírósági gyakorlat kontinuitására vonatkozó határozatok. Ezekből megállapíthatóan a tulajdonhoz való jogot az Alkotmánybíróság valójában kezdettől fogva alapjogi védelemben részesítette [összefoglalóan: 64/1993. (XII. 22.) AB határozat], annak társadalmi és szociális kötöttségeivel együtt, s valójában az Alaptörvény a tulajdon alapjogi mivoltát a rendszertani elhelyezéssel is megerősítette.

45. Az Alkotmánybíróság szerint a tulajdonvédelem alkotmányos tartalma szerint: „Az Alkotmány a tulajdonjogot, mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos alapját részesíti védelemben. Az alkotmányos védelemnek úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanezt a védelmi feladatot elláthassa. (...) A tulajdonhoz való alapvető jog védelmében a minőségi határvonal ma már nem a tulajdon korlátozása és a polgári jogi értelemben vett elvonása között húzódik. Az alkotmányossági kérdés az lett, hogy milyen esetekben kell a tulajdonosnak a közhatalmi korlátozásokat minden ellenszolgáltatás nélkül eltűrnie, mikor tarthat igényt kártalanításra tulajdonosi jogai korlátozásáért.” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat]

46. Az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjed minden olyan jogosítványra, amely a jogosult pozícióit meghatározza [17/1992. (III. 30.) AB határozat, 40/1997. (VII. 1. AB határozat)]. Ekként az alkotmányos tulajdonvédelem magában foglalja a tulajdonjog egyes részjogosítványait, a birtoklást, a használatot, a hasznosítást, hasznok szedésének jogát, a rendelkezési jogot, vagy a jogos várományt.

47. Kétségtelen tény, hogy a tulajdonhoz való jog nem korlátlan és korlátozhatatlan; az alapjogként védett tulajdon tartalmát annak köz- és magánjogi korlátaival együtt kell értékelni, s az alkotmányos tulajdonvédelem szoros összefüggésben áll a tulajdon alanyával, tárgyával és funkciójával. A korlátozhatóság határaitra vonatkozóan az Alkotmánybíróság a maga számára is irányadóan a mércét úgy fogalmazta meg, hogy: „Az állami beavatkozás alkotmányosságának megítélésének súlypontja, az alkotmánybírói értékelés voltaképpen tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett.” A közérdek követelményének a klasszikus közhasznú és közcélú korlátozásokon túl, olyan korlátozások is megfelelhetnek, amelyek közvetve oldanak meg társadalmi problémákat [64/1993. (XII. 22.) AB határozat]. A határozatokból azonban kitűnik az is, hogy – ha máshol nem – legkésőbb az arányosság követelményének vizsgálhatósága keretében ezt azonban a jogalkotónak igazolnia kell [pl. 13/1998. (VI. 30.) AB határozat, 3/2000 (II. 25) AB határozat].

48. Az alkotmánybírói gyakorlat nem hagy kétséget afelől, hogy a tulajdon elvonásának/korlátozásának esetkörébe nem csupán a nyílt és egyértelmű, azonnali tulajdonelvonás tartozik. Közvetett megoldások is vezethetnek a tulajdon valamely részjogosítványának meg nem engedhető korlátozásához vagy a tulajdon egészének (lényeges részének) elvonásához, s ezek a megoldások sem mentesek az értékgarancia követelménye alól, ami az alkotmányos tulajdonvédelem sarokpontja. Ezt erősítette meg a 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, amely kimondta, hogy „(...) a jogalkotó (...) a tv-ben meghatározott módon biztosított irányítási jogosultságok révén olyan jelentős mértékben csökkentette az integrációval érintett hitelintézetek gazdasági önállóságát, s ezáltal olyan a tulajdonjogba történő beavatkozást valósított meg, mely az ezt ellensúlyozó előnyök hiányában alaptörvény-ellenes.”

49. A tulajdonosi jogállás garantálása, védelme iránti igény olyan alkotmányos jog, amelynek érvényre jutása a tulajdonosok számára alapjog. A jogszerűen, jogkövető magatartás révén szerzett tulajdonban beálló értékcsökkenés vagy a teljes vagyronvesztés, a tulajdon elvonása alkotmányosan elfogadható magyarázat nélkül a kisajátítás szintjéig hatóan sérti a tulajdonhoz való jogot anélkül, hogy ez a sérelem a jogalkotó oldalán az Alaptörvény XIII. cikkében említett társadalmi felelősségvállalással összefüggésbe hozható lenne. Az alapjogként védett tulajdon tartalmát annak köz- és magánjogi korlátaival együtt kell értékelni, s az alkotmányos tulajdonvédelem szoros összefüggésben áll a tulajdon alanyával, tárgyával és funkciójával.

50. A korlátozhatóság határaitra vonatkozóan az Alkotmánybíróság a maga számára is irányadóan a mércét úgy fogalmazta meg, hogy: „Az állami beavatkozás alkotmányosságának megítélésének súlypontja, az alkotmánybírói értékelés voltaképpen tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett.” A közérdek követelményének a klasszikus

közhasznú és közcélú korlátozásokon túl, olyan korlátozások is megfelelhetnek, amelyek közvetve oldanak meg társadalmi problémákat [64/1993. (XII. 22.) AB határozat]. A határozatokból azonban kitűnik az is, hogy – ha máshol nem – legkésőbb az arányosság követelményének vizsgálhatósága keretében ezt azonban a jogalkotónak igazolnia kell [pl. 13/1998. (VI 30.) AB határozat, 3/2000 (II. 25) AB határozat]. Ez azonban alapvetően jogalkotási kérdés bírói döntés nem idézhet elő olyan helyzetet, hogy jogszabályi alap hiányában egyáltalán a korlátozás arányosságát kelljen vagy lehessen vizsgálni.

51. Az Indítványozó helyzete annyiban speciális, hogy vele szemben a tulajdon közérdekű korlátozásának szükségessége (következésképpen az arányosság vizsgálata) fel sem merült. A tulajdonhoz való jogát a – nem csupán polgári jogi értelemben téves, de – alaptörvény-ellenes eljárásban hozott, alaptörvénysértő bírói döntés okozta. Emögött semmilyen méltányolható közérdek nincs és ennek nincs semmilyen jogszabályi alapja. Az eljáró bíróság tévesen és önkényesen alkalmazott egy olyan eljárási jogrendet, amelynek nincs köze az Indítványozó által rendezni kívánt helyzethez, és amelyet a töretlen bírói gyakorlat szerint is csak a perbe vitt jogok tartalmi elbírálásával biztosítható. Az pedig nem tartalmi elbírálás, hogy a bíróság – általa generált – váltakozó jogcímek mentén generál újabb- és újabb eljárási akadályokat. A támadott határozatok folytán állt elő az a helyzet, hogy az Indítványozó – minthogy keresetét, alaptörvényi és eljárási szabályok megsértésével – a bíróság törvénysértően elutasította, teljes kompenzáció-hiányos állapot mellett, gyakorlatilag elvesztette tulajdonhoz való jogát. Az eljárási garanciák, a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való kiüresítése így okozott anyagi jogi jogsértést, az Indítványozó tulajdoni helyzetére vonatkozóan.

52. Az Indítványozó itt utal arra, hogy a teljes pervitel során a jogszabályokat és a joggyakorlatot követve járt el, kérelmeiben, indítványaiban az érvényesített jogcímet és az alkalmazandó eljárást az egységes joggyakorlat szerint alakította. Ezt a Kúria első felülvizsgálati döntése teljes mértékben vissza is igazolta. Arra nem lehetett felkészülve, hogy minden más esettől eltérően, a jogegyenlőség követelményét megsértve az ő ügyében helyette és az ellenérdekű fél helyett a bíróság másodfokon eljárva megismételt eljárásban „választ” új jogcímet és tér át olyan eljárási keretekre, amelyeket egyébként az anyagi jog (Ptk., Fdtv.) szabályai az ilyen esetekre kizárnak.

53. A tisztességes eljárásnak nem csupán a független, pártatlan bírósághoz való jog, a nyilvános tárgyaláshoz, az ésszerű időn belüli elbíráláshoz való jog része, melyeket az Alaptörvény is nevesít. Ezen túlmenően is vannak azonban olyan jogok, amelyeket az Alkotmánybíróság és az EJEB külön is nevesített és vizsgált, mint például a fegyverek egyenlőségéhez való jog, az iratokhoz való hozzáférés, azok teljes körű megismerésének joga, az indokoláshoz való jog, az eljárási cselekményen való kompetens részvételhez való jog.

54. A tulajdon védelmében való kompetens részvételt megakadályozza, ha – mint az Indítványozó – a bíróság által meghatározott újabb- és újabb, az érdemi elbírálást akadályozó „jogcímekkel” találja szembe magát és abban sem bízhat, hogy a Kúria által előírt vizsgálati és bizonyítási körben folyik le (részvételével) az eljárás. Ez kiüresíti a jogorvoslathoz való jog tartalmát is.

55. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége” [ld: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, 3059/2017. (III. 20.) AB végzés].” (vö: 513/B/1994. AB határozat). „Minden jogorvoslat lényegi eleme a 'jogorvoslás' lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát [23/1998. (VI. 9.) AB határozat, 24/2015. (VII. 7.) AB határozat]. Az azonban a jogorvoslathoz való jog érdemi eliminálása, ha a jogorvoslati fórum által hozott érdemi döntés egyszerűen félretehető azzal, hogy – az egyébként csak rendkívüli perorvoslattal támadható – fellebbviteli eljárásban a jogorvoslat eredménye következmények nélkül félretehető. Ha ugyanis a másodfokú bíróság egy hatályon kívül helyezést követően nem köteles sem az általános eljárási szabályok megtartására, sem a fellebbviteli fórum döntésének követésére, feleslegessé és formálissá teszi végső soron a Kúria eljárást is. Jelen esetben a Kúria most támadott döntése ezt a jogi „megoldást” szentesíti azzal, hogy saját korábbi döntésének kívánt érvényt szerezni és túrte az eljárási szabályok általános félretételét is.

56. Valójában ugyanis nem folyt le a megismételt másodfokú eljárást, mely körülményt az Indítványozó támadott a második, a végső döntést megalapozó rendkívüli perorvoslati eljárásban, de amire a Kúria nem reflektált – noha az általános eljárási szabályok betartása mindenképpen a tisztességes eljárás része.

57. A jogalkotó a különböző eljárásokra nézve más-más jogorvoslati formákat, eltérő jogorvoslati fórumokat állapíthat meg, miként eltérően határozhatja meg azt is, hogy hány fokú jogorvoslati rendszer érvényesülhet [1437/B/1990. AB határozat, 22/2014. (VII. 15.) AB határozat]. Az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg és ennek feltételei a különböző típusú eljárásokban eltérőek lehetnek. A jogorvoslattal kapcsolatos alapjogi sérelem azonban nem csak akkor állapítható meg ha a jogorvoslat lehetősége teljesen kizárt, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, és formálissá válik jogorvoslathoz való jog [vö: 21/1997. (III. 26.) AB határozat]

58. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesülése **nem csupán a jogalkotóval szemben** fennálló követelmény, hanem „az Alaptörvény 28. cikkéből következően a jogszabályok értelmezése során a jogalkalmazó szerveket is kötelezi. Mindez összhangban van az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (...) 13. cikkében garantált hatékony jogorvoslathoz való jognak az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ítélkezési gyakorlatában kibontott tartalmával is. (...) A jogorvoslat lehetőségének jogalkotó általi megteremtése a fellebbezést elbíráló bíróságok számára egyúttal olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön.” vö: 11/2017. (V. 26.) AB határozat]

59. A 602/D/1999 AB határozat azt tartalmazza, hogy a jogorvoslathoz való jog biztosítása során is biztosítani kell az alanyi jogok érvényesítésének lehetőségét. A revízió terjedelme ennél fogva

alkotmányjogi kérdés is. Minél inkább kiterjesztésre kerül a fellebbviteli bíróság revíziós jogköre, minél inkább több jogot és feladatot kap a – legsúlyosabb – megalapozatlansági, felderítési hibák kiküszöbölésére, minél szélesebb terjedelemben vehet fel bizonyítást, azaz minél inkább közelít az eljárása az első fokú bíróság feladataihoz, annál inkább szükségessé válik a fellebbviteli eljárásra vonatkozóan is a további alapjogi garanciák biztosítása. Ezek közül az egyik, hogy a széles körű felülvizsgálat eredményeként született ítélet is megfelelő paraméterek mellett kerülhessen rendes felülvizsgálat alá, és egyre nagyobb jelentősége van a tisztességes eljárásból fakadó követelmények érvényesülésének is. Ez utóbbiba pedig – már csak az eljárásban való kompetens részvétel jogára figyelemmel is – nehezen fér bele olyan megoldás, amely a megismételt eljárásban – teljes mértékben elszakadva a fél kereseti kérelmétől – tájékoztatás és kioktatás, bizonyításra felhívás nélkül teszi lehetővé újabb- és újabb jogcímek generálását a fél alapjogának (itt tulajdonhoz való jog) érvényesítésére szolgáló jogcímek értelmezés útján való megváltoztatását, s erre vonatkozó indokolást a határozatok nem is tartalmaznak.

60. „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be.” Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságokkal szemben azt a követelményt fogalmazza meg, hogy ítélezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkalmazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e.” [7/2013. (III. 1.) AB határozat] Az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. [83003/2012. (VI. 21.) AB végzés]

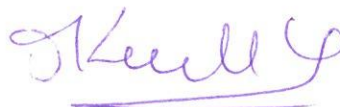
61. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. [7/2013. (III. 7.) AB határozat, 13/2014. (IV. 18.) AB határozat] Az alkotmányos tartalom érvényre juttatása követelmény a bizonyítási eljárás lefolytatásakor és a bizonyítékok értékelésekor is [3/2015. (II.2.) AB határozat]. Ha ez sérül, az Alkotmánybíróság azt a tisztességes eljárás követelményrendszerén belül értékeli [21/2016. (XI. 30.) AB határozat].

62. Jelen esetben sem a törvényszék, sem a Kúria támadott döntése nem tért ki arra, hogy – figyelembe véve az Indítványozó eredeti kereseti kérelmét, a Kúria erre vonatkozó első ízben meghozott határozatának indokolását – hogyan jutottak el a bíróságok addig, hogy érdemi elbírálást követően olyan eljárási akadályra hivatkozással akadályozzák az érdemi elbírálást, amin a perben már túlléptek, s aminek felmerüléséről az Indítványozót nem is értesítették. Ez önmagában is az eljárásban való kompetens részvétel lehetőségének hiányát igazolja vissza, ami kihatott az érdemi jogorvoslat lehetőségére is.

A fentiek alapján az Indítványozó kéri az indítvány befogadását és az annak való helyt adást.

Budapest, 2021. január 14.

Tisztelettel, az Indítványozó képviselőjében:

dr. Kadlót Erzsébet
ügyvéd

